

Lietuvos Raudonasis Kryžius
Konstitucijos pr. 7A, III aukštas, 09311 Vilnius
El. p. info@redcross.lt

Lietuvos Respublikos Vyriausybei
Gedimino pr. 11, LT-01103 Vilnius
El. p. LRVkanceliarija@lr.lt

Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijai
Šventaragio g. 2, LT-01510 Vilnius
El. p. bendrasisd@vrm.lt

Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijai
A. Vivulskio g. 11, LT-03162 Vilnius
El. p. post@socmin.lt

Pasiūlymai

Dėl Lietuvos Respublikos įstatymo „Dėl užsieniečių teisinės padėties“ Nr. IX-2206 (toliau – Įstatymas) 2, 3, 4, 5, 11, 28, 32, 40, 44, 44¹, 58, 62, 67, 71, 79, 85, 94, 99, 100, 101, 102, 103¹, 104, 105², 105³, 105⁴, 106¹, 108, 113, 114, 115, 115¹, 118, 123, 125, 140⁸, 140¹², 140¹⁸, 140¹⁹, 140²¹, 140²⁸ straipsnių ir priedo pakeitimo įstatymo projekto Nr. 23-138(2)

2023 m. balandžio 18 d.

Lietuvos Raudonasis Kryžius – organizacija, dirbanti žmogaus teisių apsaugos srityje – susipažino su Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos parengtu Lietuvos Respublikos įstatymo „Dėl užsieniečių teisinės padėties“ Nr. IX-2206 (toliau – Įstatymas) 2, 3, 4, 5, 11, 28, 32, 40, 44, 44¹, 58, 62, 67, 71, 79, 85, 94, 99, 100, 101, 102, 103¹, 104, 105², 105³, 105⁴, 106¹, 108, 113, 114, 115, 115¹, 118, 123, 125, 140⁸, 140¹², 140¹⁸, 140¹⁹, 140²¹, 140²⁸ straipsnių ir priedo pakeitimo įstatymo projektu Nr. 23-138(2)¹ (toliau – Projektas). Lietuvos Raudonasis Kryžius sveikina iniciatyvą reformuoti prieglobsčio prašytojų priėmimo sistemą, sukuriant savarankišką Priėmimą užtikrinančią įstaigą, bei pritaria Projekto siūlomos koncepcijos esmei ir tikslams. Vis dėlto manome, kad tokio pobūdžio reforma gali būti ambicingesnė, o Priėmimą užtikrinančios įstaigos įgaliojimai gali būti dar labiau praplėsti. Atsižvelgus į tai, teikiame pastabas dėl siūlomų pakeitimų.

DĖL LIETUVOS RAUDONOJO KRYŽIAUS SIŪLOMO MODELIO

Lietuvos Raudonojo Kryžiaus teikiami pasiūlymai didžiąja dalimi yra susiję su kokybiškai naujos Priėmimą užtikrinančios įstaigos kūrimu bei grindžiami prielaida, kad Projektu siekiama sukurti šiuolaikišką, savarankišką, nepriklausomą įstaigą, veiksmingai užtikrinančią vieningais

¹ Lietuvos Respublikos įstatymo „Dėl užsieniečių teisinės padėties“ Nr. IX-2206 (toliau – Įstatymas) 2, 3, 4, 5, 11, 28, 32, 40, 44, 44¹, 58, 62, 67, 71, 79, 85, 94, 99, 100, 101, 102, 103¹, 104, 105², 105³, 105⁴, 106¹, 108, 113, 114, 115, 115¹, 118, 123, 125, 140⁸, 140¹², 140¹⁸, 140¹⁹, 140²¹, 140²⁸ straipsnių ir priedo pakeitimo įstatymo projektas:
<https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAP/ddb17af0d47d11ed9b3c9397e1236c2a>

standartais grindžiamą visų tikslinei grupei (kaip ji apibrėžta Projekto siūlomoje naujoje Įstatymo 2 straipsnio 23¹ dalyje) priskiriamų užsieniečių priėmimą nuo jų atvykimo į Lietuvą iki integravimo į Lietuvos visuomenę arba išvykimo iš Lietuvos. Tokio pobūdžio tikslas reikalauja tiek procedūrinio autonomiškumo ir aiškaus funkcijų atskyrimo, tiek procedūrinio aiškumo, ypač kai tai liečia galimybę užtikrinti vienodo standarto priėmimo sąlygas visiems tikslinei grupei priklausantiems asmenims, nediferencijuojant jų pagal papildomas kategorijas. Atsižvelgus į tai, kad nemaža dalis Projekto nuostatų yra susiję su tam tikros asmenų kategorijos – prieglobsčio prašytojų padėties reglamentavimu, teikiami pasiūlymai taip pat didžiąja dalimi skirti būtent šiai kategorijai.

Lietuvos Raudonojo Kryžiaus teikiamų pasiūlymų esminiai elementai:

- Priėmimą užtikrinančios įstaigos žinioje turėtų būti visi tikslinei grupei priklausantys asmenys, nepriklausomai nuo to, ar jų judėjimo laisvė yra apribota. Tuo tikslu papildomai siūloma tikslinti „sulaikymo“ sąvoką, suderinant ją su Europos Sąjungos *acquis*;
- Priėmimą užtikrinanti įstaiga turėtų pati spręsti dėl tikslinei grupei priklausančių asmenų apgyvendinimo, perimant šią funkciją iš Migracijos departamento. Papildomai siūloma peržiūrėti visų atitinkamuose procesuose dalyvaujančių institucijų – Priėmimą užtikrinančios įstaigos, Valstybės sienos apsaugos tarnybos ir Migracijos departamento funkcijas bei jas išgryninti, numatant aiškų procedūrinį atskyrimą;
- Atsižvelgus į tai, kad Priėmimą užtikrinančios įstaigos žinioje taip pat užsieniečių integracijos klausimai, siūloma sudaryti palankesnes sąlygas kuo spartesniam užsieniečių įsitraukimui į darbo rinką, tuo fasilituojant jų savarankiškumą.

Lietuvos Raudonojo Kryžiaus siūlomas modelis (kuris yra visiškai suderinamas su Projekto aiškinamajame rašte minima Migrantų priėmimo ir apgyvendinimo sistemos pertvarkos koncepcija) yra grindžiamas prielaida, kad kuriamą Priėmimą užtikrinančią įstaigą sudarys kelios laikino apgyvendinimo vietos (kaip jos apibrėžtos Projekto siūlomoje naujoje Įstatymo 2 straipsnio 11³ dalyje) bei vienas „Pirmojo atvykimo“ (angl. „first-arrival“) centras, kurio rėmuose šalia dirbs kelios prieglobsčio procesuose dalyvaujančios institucijos, vykdančios joms priskirtas unikalias funkcijas. Taip pat Priėmimą užtikrinančios įstaigos rėmuose galėtų veikti keli regioniniai „paslaugų centrai“, teikiantys priėmimo paslaugas savo pasirinktoje vietoje gyvenantiems prieglobsčio prašytojams (Suomijoje taikoma tvarka), tačiau, priklausomai nuo logistinių galimybių, analogiškas paslaugas šiai grupei asmenų taip pat galėtų teikti laikino apgyvendinimo vietų tinklas. Lietuvos Raudonojo Kryžiaus siūlomas modelis numato tokius pagrindinius procedūros etapus bei funkcijų paskirstymą:

Jeigu užsienietis pasiprašo prieglobsčio Migracijos departamente

Procedūros pradžia / pirminiai veiksmai	<p>Migracijos departamentas: identifikuoja asmenį, registruoja prašymą suteikti prieglobstį, sprendžia dėl prašymo priimtinumą ir nagrinėjimo tvarkos, nukreipia prieglobsčio prašytoją į Priėmimą užtikrinančios įstaigos „Pirmojo atvykimo“ centrą;</p> <p>Priėmimą užtikrinanti įstaiga: atlieka prieglobsčio prašytojo pirminį medicininį patikrinimą, identifikuoja specialiuosius poreikius, jei tokių yra, suteikia reikiamą informaciją, apgyvendina prieglobsčio prašytoją arba leidžia jam gyventi jo pasirinktoje gyvenamojoje vietoje;</p>
---	--

	Valstybės sienos apsaugos tarnyba („Pirmojo atvykimo“ centre): įvertina, ar yra pagrindas sulaikyti prieglobsčio prašytoją bei, nustačius tokį pagrindą, kreipiasi į teismą su teikimu dėl jo sulaikymo.
Prieglobsčio procedūra	Migracijos departamentas: vykdo prašymo suteikti prieglobstį nagrinėjimo arba prieglobsčio prašytojo perdavimo kitai Europos Sąjungos valstybei narei procedūrą; Priėmimą užtikrinanti įstaiga: užtikrina prieglobsčio prašytojo priėmimo sąlygas; Valstybės sienos apsaugos tarnyba: pagal kompetenciją vykdo tarnybai priskirtas funkcijas, susijusias, <i>inter alia</i> , su migracijos procesų kontrole, nusikalstamų veikų prevencija, kriminaline žvalgyba.
Procedūros pabaiga	Migracijos departamentas: priima jo kompetencijai priskirtą sprendimą; Priėmimą užtikrinanti įstaiga: pradeda prieglobstį gavusio užsieniečio integracijos procesą arba toliau užtikrina atitinkamas priėmimo sąlygas, kol užsienietis bus grąžintas į kilmės valstybę, išsiųstas iš Lietuvos arba perduotas kitai Europos Sąjungos valstybei narei; Valstybės sienos apsaugos tarnyba: vykdo užsieniečio grąžinimą į kilmės valstybę, išsiuntimą iš Lietuvos arba perdavimą kitai Europos Sąjungos valstybei narei.

Jeigu užsienietis pasiprašo prieglobsčio pasienyje

Procedūros pradžia / pirminiai veiksmai	Valstybės sienos apsaugos tarnyba: identifikuoja asmenį, pristato prieglobsčio prašytoją į Priėmimą užtikrinančios įstaigos „Pirmojo atvykimo“ centrą; Migracijos departamentas: registruoja prašymą suteikti prieglobstį („Pirmojo atvykimo“ centre), sprendžia dėl prašymo priimtumo ir nagrinėjimo tvarkos; Priėmimą užtikrinanti įstaiga: atlieka prieglobsčio prašytojo pirminį medicininį patikrinimą, identifikuoja specialiuosius poreikius, jei tokių yra, suteikia reikiamą informaciją, apgyvendina prieglobsčio prašytoją arba leidžia jam gyventi jo pasirinktoje gyvenamojoje vietoje; Valstybės sienos apsaugos tarnyba („Pirmojo atvykimo“ centre): įvertina, ar yra pagrindas sulaikyti prieglobsčio prašytoją bei, nustačius tokį pagrindą, kreipiasi į teismą su teikimu dėl jo sulaikymo arba alternatyvios sulaikymui priemonės skyrimo.
Prieglobsčio procedūra	Migracijos departamentas: vykdo prašymo suteikti prieglobstį nagrinėjimo arba atsakingos Europos Sąjungos valstybės narės nustatymo procedūrą; Priėmimą užtikrinanti įstaiga: užtikrina prieglobsčio prašytojo priėmimo sąlygas;

	Valstybės sienos apsaugos tarnyba: pagal kompetenciją vykdo tarnybai priskirtas funkcijas, susijusias, <i>inter alia</i> , su migracijos procesų kontrole, nusikalstamų veikų prevencija, kriminaline žvalgyba.
Procedūros pabaiga	Migracijos departamentas: pagal kompetenciją priima sprendimą dėl prašymo suteikti prieglobstį; Priėmimą užtikrinanti įstaiga: pradeda prieglobstį gavusio užsieniečio integracijos procesą arba toliau užtikrina atitinkamas priėmimo sąlygas, kol užsienietis bus grąžintas į kilmės valstybę, išsiųstas iš Lietuvos arba perduotas kitai Europos Sąjungos valstybei narei; Valstybės sienos apsaugos tarnyba: pagal poreikį vykdo užsieniečio grąžinimą į kilmės valstybę, išsiuntimą iš Lietuvos arba perdavimą kitai Europos Sąjungos valstybei narei.

DĖL KONKREČIŲ ĮSTATYMO NUOSTATŲ

Dėl užsieniečių judėjimo laisvės apribojimu

Projektu siūloma pakeisti Įstatymo 2 straipsnio 31 dalyje pateiktą „užsieniečio sulaikymo“ apibrėžimą, nustatant, kad tai yra laikinas užsieniečio judėjimo laisvės apribojimas tam tikro subjekto (teisėsaugos pareigūno ar teismo) sprendimu ir užsieniečio laikymas tam tikroje įstaigoje (Valstybės sienos apsaugos tarnyboje ar kitoje teisėsaugos įstaigoje). Šiuo klausimu pažymime, kad remiantis 2013 m. birželio 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2013/33/ES, kuria nustatomos normos dėl tarptautinės apsaugos prašytojų priėmimo (nauja redakcija) (toliau – Direktyva 2013/33), 2 straipsnio (h) punktu „sulaikymas“ yra „kai valstybė narė izoliuotai laiko prašytoją tam tikroje vietoje, kur prašytojo judėjimo laisvė yra atimta“. Toks apibrėžimas nenumato nei konkretaus subjekto, kurio sprendimu prieglobsčio prašytojo judėjimo laisvė yra atimta, nei konkrečios vietos, kurioje ši laisvė yra atimta, bei sieja „sulaikymą“ išskirtinai su judėjimo laisvės atėmimo, laikant prašytoją izoliuotai konkrečioje vietoje, faktu. Kita vertus, Projekte siūlomas „užsieniečio sulaikymo“ apibrėžimas iš esmės reiškia, kad prieglobsčio prašytojo laikymas izoliuotai tam tikroje vietoje, kurioje jo judėjimo laisvė yra atimta (kas laikytina „sulaikymu“ pagal Direktyvą 2013/33), nebūtų laikomas „sulaikymu“ pagal Įstatymą, jei sprendimą dėl užsieniečio patalpavimo vietoje, kurioje jo judėjimo laisvė yra atimta, priimtų ne „užsieniečio sulaikymo“ apibrėžime minimas subjektas, o, pvz., Migracijos departamentas, ir (arba) ši vieta būtų ne apibrėžime minima Valstybės sienos apsaugos tarnyba ar kita teisėsaugos įstaiga, o, pvz., Priėmimą užtikrinanti įstaiga. Atsižvelgus į tai, laikomės pozicijos, kad siūloma Įstatymo 2 straipsnio 31 dalies formuluotė nėra suderinama su Direktyvos 2013/33 2 straipsnio (h) punktu bei nepagrįstai susiaurina „sulaikymo“ sąvoką.

Direktyvos 2013/33 7 straipsnio 1 dalis reglamentuoja prieglobsčio prašytojų judėjimo laisvę bei nustato bendrą taisyklę: „Prašytojai gali laisvai judėti priimančiosios valstybės narės teritorijoje arba tam tikroje valstybės narės jiems nustatytoje vietoje“. Pažymėtina, kad lietuviškame vertime vartojamas žodis „vieta“, kuris taip pat vartojamas to paties straipsnio 3 dalyje („valstybių narių nurodytoje konkrečioje vietoje“) arba jau minėtame 2 straipsnio (h) punkte („tam tikroje vietoje“), tačiau angliškoje Direktyvos 2013/33 versijoje 7 straipsnio 1 dalyje vartojamas žodis „area“ („Applicants may move freely within the territory of the host Member State or within an **area** assigned to them by that Member State“), o ne „place“, kaip to paties straipsnio 3 dalyje arba 2 straipsnio (h)

punkte. Kadangi lietuviškas vertimas nedaro semantinio skirtumo tarp šių dviejų žodžių, tai gali sąlygoti klaidingą 7 straipsnio 1 dalies nuostatos interpretavimą. Minėta nuostata pirmą kartą atsirado Direktyvoje 2003/9 bei buvo pažodžiui perkelta į ją pakeitusią Direktyvą 2013/33, tačiau oficialus lietuviškas Direktyvos 2003/9 7 straipsnio 1 dalies vertimas skyrėsi: „Prieglobsčio prašytojai gali laisvai judėti priimančiosios valstybės narės teritorijoje arba tam tikroje valstybės narės jiems *paskirtoje zonoje*“. Remiantis prieinamais duomenimis², galimybė apriboti prieglobsčio prašytojų judėjimo laisvę tam tikra „zona“ (angl. „area“) atsirado atsižvelgus į Vokietijos pageidavimą išlaikyti nacionalinėje teisėje numatytą galimybę apriboti prieglobsčio prašytojų judėjimo laisvę tam tikru teritorijos administraciniu vienetu. Tokiu būdu, tiek 7 straipsnio 1 dalies nuostatos derinimo istorija, tiek originalios (angliškos) jos versijos semantinis vertinimas pagrindžia išvadą, kad valstybė narė gali leisti prieglobsčio prašytojui laisvai judėti tik tam tikroje teritorijos dalyje, tačiau ne „vietoje“ (pvz., apgyvendinimo centre), kaip suponuoja lietuviškas vertimas. Be to, Direktyvos 7 straipsnio 1 dalis numato, kad minima „nustatyta vieta“ (angl. „area“) „turi garantuoti pakankamai galimybių naudotis visa pagal šią direktyvą teikiama parama“, kas apima, be kita ko, galimybę lankytis gydymo įstaigose, lankyti mokyklą, dirbti (įgijus tokią teisę). Akivaizdu, kad „vieta“ (pvz., užsieniečių apgyvendinimo centras) tokių galimybių nesuteikia. Galiausiai, net jeigu prieglobsčio prašytojui leista laisvai judėti tik tam tikroje valstybės teritorijos dalyje, tai nereiškia, kad iš jo atimta judėjimo laisvė, kadangi jis gali laikinai išvykti iš šios teritorijos dalies, gavęs leidimą arba, tam tikrais atvejais (pvz., vykstant į susitikimus su valdžios atstovais ir į teismus), net neprašant leidimo (Direktyvos 2013/33 7 straipsnio 4 dalis).

Apibendrinant, kiek tai liečia prieglobsčio prašytojų judėjimo laisvę, Direktyvos 2013/33 nuostatos numato 3 skirtingus režimus:

- teisę laisvai judėti visoje priimančiosios valstybės narės teritorijoje;
- teisę laisvai judėti tam tikroje teritorijos dalyje (angl. „area“);
- sulaikymą, kai judėjimo laisvė yra atimta „*tam tikroje vietoje*“ (pvz., sulaikymo centre).

Skirtingai negu Direktyva 2013/33, Įstatymas numato kelis kitus su prieglobsčio prašytojų judėjimo laisve susijusius režimus, leidžiančius apriboti judėjimo laisvę „*tam tikra vieta*“, kas laikytina „sulaikymu“ Direktyvos 2013/33 2 straipsnio (h) punkto prasme, tačiau tokiu nelaikoma pagal Įstatymą, kaip antai:

- *apgyvendinimas tam tikroje vietoje nesuteikiant teisės laisvai judėti Lietuvos Respublikos teritorijoje pagal Įstatymo 5 straipsnio 6 dalį ir 140⁸ straipsnio 3, 6 ir 7 dalis;*
- „alternatyvi sulaikymui priemonė“ – *apgyvendinimas tam tikroje vietoje, nustatant teisę judėti tik apgyvendinimo vietai priklausančioje teritorijoje*“ pagal Įstatymo 115 straipsnio 2 dalies 5 punktą ir 140¹⁹ straipsnio 1 dalies 3 punktą.

Europos Sąjungos Teisingumo Teismas 2022 m. birželio 30 d. sprendime byloje M. A. (bylos Nr. C-72/22 PPU)³ konstatavo, kad Įstatymo 140¹⁹ straipsnio 1 dalies 3 punkte nurodyta „alternatyvi sulaikymui priemonė“ – apgyvendinimas Valstybės sienos apsaugos tarnyboje ar kitoje tam

² Žr. Markus Peek and Lilian Tsourdi, Asylum Reception Conditions Directive 2013/33/EU, in: Kay Hailbronner and Daniel Thym (eds.), EU Immigration and Asylum Law. Commentary, 2nd edition (C.H. Beck/Hart/Nomos, 2016), p. 1407

³ Europos Sąjungos Teisingumo Teismo 2022 m. birželio 30 d. sprendimas byloje M. A., C-72/22 PPU, EU:C:2022:505, § 39-42: <https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?docid=261930&mode=req&pageIndex=1&dir=&occ=first&part=1&text=&doclang=LT&cid=1020873>

pritaikytoje vietoje nustatant teisę judėti tik apgyvendinimo vietai priklausančioje teritorijoje, laikytina *de facto* sulaikymu. Teismas išaiškino, kad nors toks judėjimo laisvės suvaržymas pagal Lietuvos Respublikos teisės aktus formaliai ir yra laikomas alternatyvia sulaikymui priemone, dėmesys atkreiptinas į tai, kad toks asmuo yra atskirtas nuo kitų gyventojų, netekęs judėjimo laisvės, todėl direktyvos 2013/33 2 straipsnio (h) punkto prasme laikytinas asmeniu, kuriam taikomas sulaikymas. Paminėtina ir tai, kad šiuo metu Europos Žmogaus Teisių Teismas nagrinėja net 3 skundus prieš Lietuvą dėl minėtos laisvės atėmimo praktikos taikymo⁴. Galiausiai, klausimą dėl Įstatymo 140⁸ straipsnio nuostatų atitikties Lietuvos Respublikos Konstitucijos 20 straipsniui šiuo metu taip pat nagrinėja Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas⁵.

Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo praktikoje nagrinėjant su prieglobsčio prašytojų sulaikymu susijusius klausimus jau kurį laiką buvo išvelgiamas tam tikras kryptingumas, o būtent – „sulaikymas“, kaip tai suprantama tarptautinėje ir Europos Sąjungos teisėje, laikytinas „sulaikymu“ nepriklausomai nuo to, kaip atitinkama asmens laisvę suvaržanti priemonė vadinama nacionalinėje teisėje. Atitinkamai, *de facto* „sulaikymui“ Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas prilygino užsieniečių „apgyvendinimą nesuteikiant jiems teisės laisvai judėti Lietuvos Respublikos teritorijoje“ pagal Įstatymo 5 straipsnio 6 dalį ir 140⁸ straipsnio 3 dalį, taip pat alternatyvią sulaikymui priemonę – „užsieniečio apgyvendinimą Valstybės sienos apsaugos tarnyboje ar kitoje tam pritaikytoje vietoje, nustatant teisę judėti tik apgyvendinimo vietai priklausančioje teritorijoje“ pagal Įstatymo 115 straipsnio 2 dalies 5 punktą ir 140¹⁹ straipsnio 1 dalies 3 punktą.

2023 m. sausio 19 d. nutartyje⁶ administracinėje byloje Nr. A-1289-602/2023 Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas konstatavo, kad užsieniečių apgyvendinimas Valstybės sienos apsaugos tarnybos Pabradės užsieniečių registracijos centre, suteikiant jiems teisę judėti tik apgyvendinimo vietai priklausančioje teritorijoje (remiantis Įstatymo 140⁸ straipsnio 3 dalimi), laikytinas *de facto* sulaikymu. Nepaisant to, nacionalinėje teisėje ši priemonė formaliai laikoma ne „sulaikymu“, o „apgyvendinimu“, ir jos taikymui nereikalaujama nei teismo, nei apskritai jokio motyvuoto ir dokumentu įforminto sprendimo.

2022 m. liepos 28 d. sprendime⁷ administracinėje byloje Nr. A-1091-822/2022 Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas konstatavo, kad alternatyvi sulaikymui priemonė – apgyvendinimas Valstybės sienos apsaugos tarnyboje ar kitoje tam pritaikytoje vietoje nustatant teisę judėti tik apgyvendinimo vietai priklausančioje teritorijoje, laikytina *de facto* sulaikymu. Šis Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo sprendimas atkartoja Europos Sąjungos Teisingumo Teismo 2022 m. birželio 30 d. sprendime byloje M. A. pateiktą išaiškinimą, tačiau pažymėtina, kad atitinkamą praktiką Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas formavo ir iki minėto Europos Sąjungos

⁴ Byla M.H. prieš Lietuvą (peticijos Nr. 31050/22): <https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-221952>; byla K.A. prieš Lietuvą (peticijos Nr. 39943/22): <https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-221975>; byla C.O.C.G. ir kiti prieš Lietuvą (peticijos Nr. 17764/22): <https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-221976>.

⁵ Prašymas Nr. 1A-56/2022 (byla Nr. 10-A/2022), Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 2022 m. rugsėjo 14 d. sprendimas dėl prašymo dalies priėmimo ir atsisakymo nagrinėti jo dalį: <https://lrkt.lt/lt/teismo-aktai/paieska/135/ta2724/content>.

⁶ Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2023 m. sausio 19 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A-1289-602/2023 (teismo proceso Nr. 4-45-3-00280-2022-2, procesinio sprendimo kategorija 8.5): <https://liteko.teismai.lt/viesasprendimupaieska/tekstas.aspx?id=9efa23b3-4c62-4170-89be-b5f107981a34>

⁷ Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2022 m. liepos 28 d. sprendimas administracinėje byloje Nr. A-1091-822/2022 (teismo proceso Nr. 4-13-3-00219-2021-8, procesinio sprendimo kategorija 8.5): <https://liteko.teismai.lt/viesasprendimupaieska/tekstas.aspx?id=fc9eef60-ff2b-4377-8c7d-89fae0a00a89>

Teisingumo Teismo sprendimo. 2022 m. kovo 31 d. nutartyje⁸ administracinėje byloje Nr. A-1804-502/2022 Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas *de facto* sulaikymui prilygino apgyvendinimą nustatant judėjimo laisvės ribojimus Kybartų užsieniečių registracijos centre („judėjimo laisvės ribojimas nustatant alternatyvią sulaikymui priemonę iš esmės būtų tapatus judėjimo laisvės ribojimui asmenį sulaikant, o tai neatitinka Įstatyme įtvirtintų šių priemonių sistemos ir jų taikymo logikos“), o 2022 m. gegužės 5 d. nutartyje⁹ administracinėje byloje Nr. A-2414-881/2022 analogiškai pasisakė dėl apgyvendinimo Pabradės užsieniečių registracijos centro konteinerinių namelių sektoriuje. 2022 m. gegužės 19 d. nutartyje¹⁰ administracinėje byloje Nr. A-2595-602/2022 *de facto* sulaikymui Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas taip pat prilygino apgyvendinimas Pabėgėlių priėmimo centre, šiuo konkrečiu atveju net neapartinėdamas faktinių „apgyvendinimo“ sąlygų, bet tiesiog vertindamas pačios alternatyvios sulaikymui priemonės, kuri savo turiniu faktiškai nesiskiria nuo sulaikymo, esmę.

Minėta Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo praktika atspindi Europos Žmogaus Teisių Teismo ir Europos Sąjungos Teisingumo Teismo jurisprudenciją. Spręsdamas dėl skirtumo tarp judėjimo laisvės apribojimo ir laisvės atėmimo, kaip tai suprantama pagal Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos 5 straipsnį, užsieniečių sulaikymo tranzito zonos ir apgyvendinimo centruose kontekste Europos Žmogaus Teisių Teismas konstatavo¹¹, kad asmenų laikymas tokio pobūdžio centruose prilygsta „laisvės atėmimui“ nepriklausomai nuo to, kaip tai vadinama nacionalinėje teisėje. Sujungtose bylose C-924/19 PPU ir C-925/19 PPU¹² Europos Sąjungos Teisingumo Teismas konstatavo, kad trečiosios šalies piliečiui nustatyta pareiga nuolat likti griežtai apibrėžtoje uždaroje tranzito zonoje, kurioje šio piliečio judėjimas ribojamas ir kontroliuojamas, ir šis trečiosios šalies pilietis negali teisėtai savo valia iš jos išeiti bet kuria kryptimi, yra laisvės atėmimas, kuris laikytinas „sulaikymu“, kaip tai suprantama pagal Direktyvą 2013/33.

Įvertinus minėtą teisinį reglamentavimą bei teismų praktiką, atsižvelgus į tai, kad kuriama Priėmimo užtikrinanti įstaiga bus atsakinga, *inter alia*, už visų prieglobsčio prašytojų priėmimo sąlygų užtikrinimą, o tai reiškia – už tinkamą Direktyvos 2013/33 nuostatų įgyvendinimą, siūlome būtent šiame kontekste suderinti Įstatymo nuostatas su Europos Sąjungos *acquis* bei tokiu būdu nediferencijuoti Priėmimo užtikrinančio įstaigos žinioje esančius prieglobsčio prašytojus pagal papildomas su judėjimo laisvės apribojimu susijusias kategorijas, kurių Direktyvos 2013/33 nuostatos nenumato. Pažymėtina, kad Projektas numato, jog užsieniečiai, kuriems taikomos minėtos *de facto* sulaikymo priemonės, laikomi laikino apgyvendinimo vietose, kurias valdo, administruoja arba parenka Priėmimą užtikrinanti įstaiga. Atsižvelgus į tai, kad tokio pobūdžio judėjimo laisvės apribojimas „*tam tikra vieta*“ laikytinas „sulaikymu“, konstatuotina, kad Projektas jau numato, kad

⁸ Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2022 m. kovo 31 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A-1804-502/2022 (teisminio proceso Nr. 4-28-3-00042-2022-9, procesinio sprendimo kategorija 8.5): <https://liteko.teismai.lt/viesasprendimupaieska/tekstas.aspx?id=ca86be87-2dc1-4738-a94d-32510546a7f7>

⁹ Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2022 m. gegužės 5 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A-2414-881/2022 (teisminio proceso Nr. 4-39-3-00139-2022-8, procesinio sprendimo kategorija 8.5): <https://liteko.teismai.lt/viesasprendimupaieska/tekstas.aspx?id=40323ea5-cd4a-4e75-85f5-da3deddfb6a>

¹⁰ Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2022 m. gegužės 19 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A-2595-602/2022 (teisminio proceso Nr. 4-69-3-00280-2022-8, procesinio sprendimo kategorija 8.5): <https://liteko.teismai.lt/viesasprendimupaieska/tekstas.aspx?id=588f5fa1-abb7-4423-add9-d99b4c8aaff4>

¹¹ Europos Žmogaus Teisių Teismo 2009 m. rugsėjo 22 d. sprendimas byloje Abdolkhani ir Karimnia prieš Turkiją (peticijos Nr. 30471/08), § 127: <https://www.refworld.org/cases,ECHR,4ab8a1a42.html>

¹² Europos Sąjungos Teisingumo Teismo Didžiosios kolegijos 2020 m. gegužės 14 d. sprendimas byloje FMS ir kt., C/924/19 PPU ir C/925/19 PPU, EU:C:2020:367, rezoliucinės dalies 4 punktas: <https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=226495&pageIndex=0&doclang=LT&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=1124>

dalį *de facto* sulaikytų užsieniečių bus Priėmimą užtikrinančios įstaigos žinioje. Siekiant procedūrinio aiškumo ir vienodų priėmimo sąlygų užtikrinimo visiems tikslinei grupei priklausantiems užsieniečiams, siūlome numatyti, kad asmenys, kurie yra sulaikomi teismo sprendimu, taip pat yra Priėmimą užtikrinančios įstaigos žinioje, o ne Valstybės sienos apsaugos tarnybos, kaip numatyta Projekte.

Tuo tikslu siūlome (konkretūs pasiūlymai dėl šių ir kitų Įstatymo nuostatų formuluočių pateikiami šio rašto priede):

- patikslinti Įstatymo 2 straipsnio 31 dalies formuluotę, suderinant ją su Direktyvos 2013/33 2 straipsnio (h) punktu;
- nustatyti, kad Priėmimo užtikrinančioje įstaigoje apgyvendinami tiek tie prieglobsčio prašytojai, kurių judėjimo laisvė nėra apribota, tiek tie, kuriems taikomas sulaikymas arba atitinkama alternatyvi sulaikymui priemonė.
- atsisakyti su Direktyvos 2013/33 nuostatomis nesuderinamų prieglobsčio prašytojų judėjimo laisvės apribojimo formų, prilygstančių sulaikymui;
- atsisakyti prieglobsčio prašytojų „įleidimo į Lietuvos Respublikos teritoriją“ mechanizmo, kadangi jis netenka prasmės pritaikius modelį, kuomet visi prieglobsčio prašytojai nukreipiami į „Pirmojo atvykimo“ centrą bei tokiu būdu atsiduria Priėmimo užtikrinančios įstaigos žinioje, bei neturi pridėtinės vertės atsisakius su Direktyvos 2013/33 nuostatomis nesuderinamų prieglobsčio prašytojų judėjimo laisvės apribojimo formų, kurioms taikyti yra vienintelė praktinė „įleidimo į Lietuvos Respublikos teritoriją“ mechanizmo paskirtis. Tuo pačiu atsisakoma Migracijos departamento funkcijos, nesusijusios su prašymų suteikti prieglobstį registravimu, nagrinėjimu bei sprendimų dėl jų priėmimo, tokiu būdu išgryninant institucijų funkcijas;
- atsisakyti Įstatymo 140⁸ straipsnio, kadangi kitų siūlomų pakeitimų kontekste minėto straipsnio nuostatos būtų iš esmės tapačios Įstatymo 5 straipsniui, kuris galėtų būti taikomas visais atvejais, įskaitant kai yra įvesta karo padėtis, nepaprastoji padėtis, taip pat paskelbta ekstremalioji situacija dėl masinio užsieniečių antplūdžio.

Atskirai pažymime, kad siūlomais pakeitimais niekaip nėra apribojama Įstatyme numatyta galimybė taikyti prieglobsčio prašytojams sulaikymą Direktyvoje 2013/33 nustatytais pagrindais, sąlygomis ir tvarka.

Dėl palankesnių sąlygų kuo spartesniam užsieniečių įsitraukimui į darbo rinką sudarymo ir priėmimo sąlygų suvienodinimo

Remiantis Įstatymo 71 straipsnio 1 dalies 10 punktu, prieglobsčio prašytojai turi teisę dirbti, jeigu per 6 mėnesius nuo prašymo suteikti prieglobstį pateikimo dienos Migracijos departamentas nepriėmė sprendimo dėl prašymo suteikti prieglobstį. Projektu siūloma papildyti šią nuostatą, numatant, kad, be teisės dirbti, prieglobsčio prašytojai tokiais atvejais įgyja teisę imtis savarankiško užimtumo veiklos, tačiau 6 mėnesių terminą keisti nesiūloma. Siekiant skatinti prieglobsčio prašytojų savarankiškumą ir fasilituoti išankstinę integraciją, taip pat įvertinus Latvijos Respublikos, 2021 m.

sutrumpinusios analogišką 6 mėnesių terminą iki 3 mėnesių¹³, praktiką, siūlome sutrumpinti šiuo metu numatytą 6 mėnesių terminą nustatant, kad teisę dirbti prieglobsčio prašytojai įgyja jau po 3 mėnesių. Esant pagrįstoms abejonėms dėl tokio pasiūlymo, alternatyviai siūlome įvertinti galimybę įvesti papildomų reikalavimų ir numatyti, pvz., kad po 3 mėnesių teisę dirbti įgyja tik tie prieglobsčio prašytojai, kurių asmens tapatybė buvo patvirtinta dokumentiniais įrodymais (Suomijoje taikoma tvarka), arba suteikti teisę dirbti iš karto tiems prieglobsčio prašytojams, kurių asmens tapatybė yra patvirtinta bei kurių prašymai nagrinėjami iš esmės (Švedijoje taikoma tvarka).

Siekiant suvienodinti užsieniečių, įgijusių teisę dirbti pagal Įstatymą, padėti bei palengvinti jų įsitraukimą į darbo rinką, taip pat siūlome papildyti Įstatymo 58 straipsnio 14 punktą, numatant, kad nuo pareigos gauti Užimtumo tarnybos išduodamą leidimą dirbti atleidžiami ne tik tie užsieniečiai, kurie įgijo teisę dirbti pagal Įstatymo 71 straipsnio 1 dalies 10 punktą, bet taip pat tie, kurie analogišką teisę įgijo pagal Įstatymo 140¹³ straipsnio 1 dalies 2 punktą arba 3 dalies 2 punktą.

Papildomai siūlome pakeisti Įstatymo 71 straipsnio 3 dalį, atsisakant apribojimo, kuriuo remiantis 10 procentų valstybės remiamų pajamų dydžio piniginė pašalpa nėra mokama tiems prieglobsčio prašytojams, kurie gyvena savo pasirinktoje gyvenamojoje vietoje. Tokio pobūdžio apribojimas, tikėtina, grindžiamas prielaida, jog savarankiškai gyvenantys prieglobsčio prašytojai turi pakankamai finansinių lėšų bei jiems nėra reikalinga valstybės parama. Tačiau bendravimo su prieglobsčio prašytojais praktika rodo, kad tokia prielaida neretai yra klaidinga. Didžiąją dalį savarankiškai gyvenančių prieglobsčio prašytojų šiuo metu sudaro pabėgėliai iš Baltarusijos, kurių dauguma atvyksta neturėdami santaupų bei gyvena palaikomi nevyriausybinų organizacijų ir diasporos. Atsižvelgus į tai, kad tokiems žmonėms taip pat yra būtina valstybės parama, siūlome atsisakyti minėto ribojimo. Dėl tų pačių priežasčių siūlome atsisakyti analogiško apribojimo Įstatymo 71 straipsnio 1 dalies 1 punkte. Atkreipiame dėmesį į tai, kad tais pačiais sumetimais Projekte siūloma papildyti Įstatymo 71 straipsnio 2¹ dalį, nustatant, kad savo pasirinktoje gyvenamojoje vietoje gyvenantys prieglobsčio prašytojai taip pat turi teisę gauti pašalpą maistui.

Dėl siūlomų Įstatymo 114 straipsnio 5 dalies pakeitimų

Siūlomas Įstatymo 114 straipsnio 5 dalies pakeitimas iš esmės nėra kokybiškai nauja nuostata, šiuo metu analogiška nuostata yra įtvirtinta to paties straipsnio 7 dalyje. Vis dėlto, įvertinus naujausią Europos Sąjungos Teisingumo Teismo jurisprudenciją, siūlome papildyti šią nuostatą papildomu saugikliu. 2022 m. lapkričio 8 d. Europos Sąjungos Teisingumo Teismas priėmė sprendimą sujungtose bylose C-704/20 ir C-39/21, kuriame prieglobsčio prašytojų sulaikymo teisėtumą susiejo su jų atžvilgiu taikomų procedūrų vykdymo rūpestingumu. Minėto sprendimo 79-80 punktuose Europos Sąjungos Teisingumo Teismas pažymėjo:

„Paaikšėjus, kad [...] sulaikymo teisėtumo sąlygos nebuvo arba nebėra įvykdytos, atitinkamas asmuo turi būti nedelsiant paleistas į laisvę [...]. Taip yra, be kita ko, tuo atveju, kai konstatuojama, kad grąžinimo, tarptautinės apsaugos prašymo nagrinėjimo arba

¹³ Ministry of the Interior | Lekšietu Ministrija. (2021, February 18). Turpmāk patvēruma meklētāji varēs ātrāk sākt strādāt algotu darbu [In the future, asylum seekers will be able to take up paid employment more quickly]. <https://www.iem.gov.lv/lv/jaunums/turpmak-patvruma-mekletaji-vares-atrak-sakt-stradat-algotu-darbu>

perdavimo procedūra, nelygu konkretus atvejais, nevykdoma taip rūpestingai, kaip reikalaujama.“

Taigi, anot Europos Sąjungos Teisingumo Teismo, jeigu atitinkama procedūra nėra vykdoma „taip rūpestingai, kaip reikalaujama“, prieglobsčio prašytojo sulaikymas turi „nedelsiant“ baigtis. Pvz., jeigu prieglobsčio prašytojas buvo sulaikytas „siekiant nustatyti ir (arba) patikrinti jo tapatybę ir (arba) pilietybę“, tačiau nėra atliekama (arba nebeatliekama) jokių procesinių veiksmų, kuriais būtų siekiama tokio tikslo, prieglobsčio prašytojas turi būti paleistas į laisvę. Arba, pvz., jeigu prieglobsčio prašytojas sulaikomas „siekiant išsiaiškinti motyvus, kuriais grindžiamas jo prašymas suteikti prieglobstį“, tačiau jo apklausa (kurios pagrindinis tikslas ir yra – išsiaiškinti tokius „motyvus“) ilgą laiką neorganizuojama arba, atlikus apklausą, sprendimas dėl prieglobsčio prašymo ilgą laiką nepriimamas, asmeniui liekant sulaikyme, tuomet, tikėtina, vykdoma procedūra neatitiktų „rūpestingumo“ standarto ir toks prieglobsčio prašytojas turėtų būti paleistas į laisvę.

Atsižvelgus į minėtą naujausią Europos Sąjungos Teisingumo Teismo praktiką, siūlome papildyti Įstatymo 114 straipsnio 5 dalį, nustatant, kad Įstatymo 113 straipsnio 4 dalies 1, 2 ir 4 punkte nustatyti sulaikymo pagrindai nebetaikomi, jeigu atitinkamos procedūros nėra vykdomos taip rūpestingai, kaip reikalaujama.

Dėl siūlomų Įstatymo 114 straipsnio 6 dalies pakeitimų

Projekte siūloma pakeisti Įstatymo 114 straipsnio 6 dalį, atskiriant sulaikymą užsieniečio grąžinimo ar išsiuntimo tikslu pagal 2008 m. gruodžio 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2008/115/EB dėl bendrų nelegaliai esančių trečiųjų šalių piliečių grąžinimo standartų ir tvarkos valstybėse narėse (toliau – Direktyva 2008/115) nuo prieglobsčio prašytojų sulaikymo pagal Direktyvą 2013/33. Remiantis Projekto aiškinamuoju raštu, atsižvelgiant į 2017 m. lapkričio 16 d. Komisijos rekomendacijos (ES) 2017/2338 dėl bendro „Grąžinimo vadovo“ valstybių narių kompetentingoms institucijoms, vykdančioms su grąžinimu susijusias užduotis (toliau – Grąžinimo vadovas), 14.4.2 punktą bei į praktikoje pasitaikančias situacijas, siūloma numatyti, kad į sulaikymo laikotarpį užsieniečio grąžinimo ar išsiuntimo tikslu neįskaičiuojamas laikotarpis, kai užsienietis buvo sulaikytas prašymo suteikti prieglobstį nagrinėjimo metu. Tokiu būdu, patvirtinus siūlomus pakeitimus, prieglobsčio prašytojai galėtų būti sulaikomi prieglobsčio procedūros metu, o jai pasibaigus – dar iki 18 mėnesių grąžinimo ar išsiuntimo tikslu.

Neginčydamis Grąžinimo vadove pateiktų rekomendacijų, siūlome vis dėlto nesinaudoti galimybe pabloginti prieglobsčio prašytojų padėtį bei išbraukti iš Projekto paskutinį keičiamos Įstatymo 114 straipsnio 6 dalies sakinį. Taip pat teikiame savo pastabas dėl siūlomo pakeitimo formuluočių.

Atitinkama Grąžinimo vadovo 14.4.2 pateikta rekomendacija iš esmės reiškia, kad Direktyvos 2008/115 15 straipsnio 5 ir 6 dalyse numatyti sulaikymo terminai taikytini išskirtinai sulaikymui užsieniečio grąžinimo ar išsiuntimo tikslu pagal minėtą direktyvą. Įstatymo 113 straipsnio 1 dalyje numatyta ir kitų sulaikymo pagrindų, nebūtinai siejamų su Direktyvos 2008/115 tikslais (pvz., „*kai siekiama užkirsti kelią pavojingoms ar ypač pavojingoms užkrečiamosioms ligoms plisti*“), tačiau Projekte nesiūloma atskirti sulaikymą užsieniečio grąžinimo ar išsiuntimo tikslu nuo sulaikymo kitais

tikslais, išskiriant tik prieglobsčio prašytojų sulaikymą. Atitinkamai, nekonkretizuojant, kad atitinkama nuostata siejama išskirtinai su sulaikymu Įstatymo 113 straipsnio 2 dalyje nustatyto pagrindu (kaip, pvz., padaryta Projekte pakeistoje to paties straipsnio 7 dalyje), lieka neaišku, ar keičiama Įstatymo 114 straipsnio 6 dalis yra taikytina išskirtinai sulaikymui Direktyvos 2008/115 tikslais (t. y. Įstatymo 113 straipsnio 2 dalyje nustatyto pagrindu) arba užsieniečių sulaikymui bet kuriuo Įstatyme numatyto pagrindu.

Tuo atveju, jeigu keičiamoje Įstatymo 114 straipsnio 6 dalyje nustatyti sulaikymo terminai taikomi tik tuo atveju, kai užsienietis sulaikomas Įstatymo 113 straipsnio 2 dalyje nustatyto pagrindu, siūlome tai nurodyti nuostatos tekste, pašalinant dviprasmiškumą ir erdvę galimoms interpretacijoms. Kartu, tuo atveju, jeigu minėti sulaikymo terminai netaikytini kitiems sulaikymo pagrindams, siūlome pagal analogiją nustatyti pagrįstus maksimalius sulaikymo terminus ir visiems kitiems atvejams, kurie nėra siejami su Direktyvos 2008/115 tikslais.

Atkreipiame dėmesį į tai, kad Direktyvos 2008/115 15 straipsnio 6 dalyje pateikta sąlyga 6 mėnesių termino pratęsimui, o būtent – „*tikėtina, jog nepaisant visų jų pagrįstų pastangų, išsiuntimo procedūra užtruks ilgiau*“. Projektu keičiamoje Įstatymo 114 straipsnio 6 dalyje ši būtinoji sąlyga neatsispindi, apsiribojant referavimu į užsieniečio nebendradarbiavimą ir negaunamus dokumentus. Be to, Projekte nėra minimas būtinasis priežastinis ryšys, t. y. kad būtent dėl tokio nebendradarbiavimo ar dokumentų negavimo išsiuntimo procedūra užsitęsia. Kadangi siūlomi pakeitimai grindžiami Gražinimo vadovu, o tai reiškia – kuo tikslesniu Direktyvos 2008/115 įgyvendinimu, siūlome suderinti nuostatą, leidžiančią pratęsti 6 mėnesių sulaikymo terminą papildomam 12 mėnesių laikotarpiui, su Direktyvos 2008/115 15 straipsnio 6 dalimi, tiksliai perteikiant sąlygą, kuomet tokio pobūdžio pratęsimas leidžiamas. Papildomai pastebėtina, kad referavimas į „*negaunamus reikiamus dokumentus*“ taip pat netiksliai atkartoja Direktyvos 2008/115 formuluotę „*vėluojama gauti reikiamus dokumentus*“. Direktyvoje pateikta formuluotė „*vėluojama gauti*“ suponuoja, kad visi reikiami procedūriniai veiksmai yra atlikti ir pagrįstai tikimasi gauti dokumentus, tuo tarpu „*negaunami*“ nereikalauja nei pagrįstos tikimybės, kad reikiami dokumentai bus auti, nei netgi tuo, kad dėl tokių dokumentų jau būtų kreiptasi.

Galiausiai, atsižvelgus į Gražinimo vadovo 14.4 ir 14.4.1 punktus, siūlome Įstatymo 114 straipsnio 6 dalyje nustatyti, kad toks sulaikymas turi trukti ne tik „*kuo trumpiau*“, bet taip pat ne ilgiau, kol yra „*pagrįsta grąžinimo arba išsiuntimo tikimybė*“.

Dėl siūlomų Įstatymo 114 straipsnio 7 dalies pakeitimų

Projekte siūloma pakeisti Įstatymo 114 straipsnio 7 dalį, numatant, kad pasibaigus maksimaliam sulaikymo terminui užsienietis pakartotinai gali būti sulaikytas (ne ilgiau kaip 3 mėnesiams) tuo atveju, jeigu atsirado pagrįsta tikimybė jį grąžinti į užsienio valstybę ar išsiųsti iš Lietuvos Respublikos. Remiantis Projekto aiškinamuoju raštu, šis pasiūlymas grindžiamas Gražinimo vadovo 14.5 punktu. Suprasdami siūlomos nuostatos tikslą bei pagrindimą, vis dėlto manome, kad Projekte neteisingai perteikta minėta Europos Komisijos rekomendacija.

Mūsų vertinimu, Gražinimo vadovo 14.5 punkte pateikta rekomendacija dėl pakartotinio sulaikymo nesudaro pagrindo viršyti Direktyvos 2008/115 15 straipsnio 5 ir 6 dalyse numatytų

sulaikymo terminų, kas aiškiai nurodyta Grąžinimo vadovo 14.5 punkto pirmoje pastraipoje. Vertinant minėto punkto antroje pastraipoje pateiktą rekomendaciją, laikomės pozicijos, kad joje nekalbama apie pakartotinį sulaikymą būtent „*pasibaigus [maksimaliam] sulaikymo terminui*“, kaip nurodyta Projekte, verčiau apie bet kokią situaciją, kai užsieniečio sulaikymas baigėsi nesant pagrįstai išsiuntimo tikimybei, tačiau vėlesniame etape tokia pagrįsta tikimybė atsirado, nesiejant tokių situacijų su maksimalaus sulaikymo termino išnaudojimu sulaikant užsieniečių pirmą kartą. Taip pat atkreipiame dėmesį į tai, kad rekomendacijoje kalbama būtent apie „*vėlesnį etapą*“, tuo tarpu Projekte siūloma formuluotė iš esmės leidžia pakartotinai sulaikyti užsieniečių iškart po to, kai baigėsi nustatytas maksimalus 18 mėnesių sulaikymo terminas, faktiškai pratęsiant šį terminą dar 3 mėnesiams.

Siūlome atsižvelgti į šias pastabas bei tikslinti keičiamos Įstatymo 114 straipsnio 7 dalies formuluotes, suderinant jas su Grąžinimo vadovo 14.5 punkte pateikta rekomendacija, kuria ši Projekto nuostata yra paremta, pvz., formuluojant ją kaip bendro pobūdžio nuostatą dėl pakartotino sulaikymo Įstatymo 113 straipsnio 2 dalyje nustatytu pagrindais, nesiejant jo nei su 18 mėnesių termino pasibaigimu, nei su papildomo 3 mėnesių termino nustatymu, bei akcentuojant būtinąją sąlygą – pagrįstos tikimybės grąžinti užsieniečių atsiradimą.

Atsižvelgiant į išdėstytas aplinkybes, raginame įvertinti pateiktus pasiūlymus.

Su pagarba

Kristina Meidė
Lietuvos Raudonojo Kryžiaus generalinė sekretorė

PRIEDAS – SIŪLOMI ĮSTATYMO NUOSTATŲ PAKEITIMAI

- Pakeisti 2 straipsnio 31 dalį ir ją išdėstyti taip:

„31. Užsieniečio sulaikymas – užsieniečio ~~laikinas apgyvendinimas Valstybės sienos apsaugos tarnyboje prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos (toliau – Valstybės sienos apsaugos tarnyba),~~ **laikino apgyvendinimo vietoje** apribojant jo judėjimo laisvę šio Įstatymo nustatytais pagrindais ir terminais.“

- Pakeisti 5 straipsnio 2-5 dalis ir jas išdėstyti taip:

„2. Užsieniečių buvimas Lietuvos Respublikos tarptautinių oro uostų tranzito zonose (toliau – tranzito zonos) nelaikomas atvykimu į Lietuvos Respublikos teritoriją. ~~Užsieniečių, pateikusių prašymą suteikti prieglobstį pasienio kontrolės punktuose, tranzito zonose ar netrukus po neteisėto Lietuvos Respublikos valstybės sienos kirtimo, buvimas šio straipsnio 6 dalyje nurodytose laikino apgyvendinimo vietose nelaikomas atvykimu į Lietuvos Respublikos teritoriją, iki priimamas sprendimas įleisti prieglobsčio prašytoją į Lietuvos Respubliką.~~

3. Užsienietis, pateikęs prašymą suteikti prieglobstį ~~Jeigu užsienietis, būdamas pasienio kontrolės punkte, tranzito zonoje ar netrukus po neteisėto Lietuvos Respublikos valstybės sienos kirtimo pateikia prašymą suteikti prieglobstį,~~ **laikinais apgyvendinamas laikino apgyvendinimo vietoje socialinės apsaugos ir darbo ministro nustatyta tvarka per 48 valandas nuo tokio prašymo pateikimo momento Migracijos departamentas priima sprendimą įleisti prieglobsčio prašytoją į Lietuvos Respubliką, išskyrus prieglobsčio prašytojus, kuriems taikytina šio Įstatymo 76 straipsnio 4 dalis arba 77 straipsnio 1 dalis. Kai yra šio Įstatymo 113 straipsnio 4 dalyje nurodytas bent vienas prieglobsčio prašytojo sulaikymo pagrindas, Valstybės sienos apsaugos tarnyba kreipiasi į teismą dėl šioje dalyje nurodyto prieglobsčio prašytojo sulaikymo ar alternatyvios sulaikymui priemonės skyrimo.**

4. Užsieniečiai, išskyrus prašymą suteikti prieglobstį pasienio kontrolės punktuose, tranzito zonose ar netrukus po neteisėto Lietuvos Respublikos valstybės sienos kirtimo pateikusius prieglobsčio prašytojus, ~~dėl kurių nepriimtas sprendimas įleisti juos į Lietuvos Respubliką, turi teisę pasilikti Lietuvos Respublikoje šio Įstatymo 138 straipsnyje nustatyto skundo padavimo termino laikotarpiu, o šiuo laikotarpiu pateikus prašymą dėl reikalavimo užtikrinimo priemonių, – iki atitinkamo administracinio teismo nutarties dėl reikalavimo užtikrinimo priemonių priėmimo arba kai apskūsto sprendimo vykdymas sustabdomas pagal šio Įstatymo 139 straipsnio 1 dalį. Prašymą suteikti prieglobstį pasienio kontrolės punktuose, tranzito zonose ar netrukus po neteisėto Lietuvos Respublikos valstybės sienos kirtimo pateikę prieglobsčio prašytojai, dėl kurių nepriimtas sprendimas įleisti juos į Lietuvos Respubliką, turi teisę pasilikti šio straipsnio 6 dalyje nurodytose laikino apgyvendinimo vietose šio Įstatymo 138 straipsnyje nustatyto skundo padavimo termino laikotarpiu, o šiuo laikotarpiu pateikus prašymą dėl reikalavimo užtikrinimo priemonių, – iki atitinkamo administracinio teismo nutarties dėl reikalavimo užtikrinimo priemonių priėmimo arba kai apskūsto sprendimo vykdymas sustabdomas pagal šio Įstatymo 139 straipsnio 1 dalies 2 punktą.~~

5. Šio straipsnio 4 dalies nuostatos netaikomos tuo atveju, kai užsieniečio, išskyrus prieglobsčio prašytoją, buvimas Lietuvos Respublikoje kelia grėsmę valstybės saugumui arba visuomenei. Europos Sąjungos valstybės narės piliečiui, jo šeimos nariui arba kitam asmeniui, kuris pagal Europos Sąjungos teisės aktus naudojasi laisvo asmenų judėjimo teise, šio straipsnio 4 dalies nuostata netaikoma, kai jo buvimas Lietuvos Respublikoje kelia labai rimtą grėsmę valstybės saugumui.“

- Pripažinti netekusiomis galios 5 straipsnio 6-9 dalis.

~~6. Valstybės sienos apsaugos tarnyba prieglobsčio prašytojus, pateikusius prašymus suteikti prieglobstį pasienio kontrolės punktuose, tranzito zonose ar netrukus po neteisėto Lietuvos Respublikos valstybės sienos kirtimo, laikinai apgyvendina pasienio kontrolės punktuose, tranzito zonose ar Valstybės sienos apsaugos tarnyboje.~~

~~7. Šio straipsnio 6 dalyje nurodytų prieglobsčio prašytojų laikino apgyvendinimo toje pačioje dalyje nurodytose laikino apgyvendinimo vietose sąlygas ir tvarką nustato vidaus reikalų ministras.~~

~~8. Jeigu per 28 dienas nuo prieglobsčio prašytojo, laikinai apgyvendinto šio straipsnio 6 dalyje nurodytose laikino apgyvendinimo vietose, prašymo suteikti prieglobstį pateikimo dienos nebuvo priimtas galutinis sprendimas, Migracijos departamentas priima sprendimą įleisti tokį prieglobsčio prašytoją į Lietuvos Respubliką.~~

~~9. Kai pagal šio straipsnio 3 ar 8 dalį priimamas sprendimas įleisti prieglobsčio prašytoją į Lietuvos Respubliką ir yra šio Įstatymo 113 straipsnio 4 dalyje nurodytas bent vienas užsieniečio sulaikymo pagrindas, Valstybės sienos apsaugos tarnyba kreipiasi į teismą dėl užsieniečio sulaikymo ar alternatyvios sulaikymui priemonės skyrimo.~~

- Pakeisti 58 straipsnio 14 punktą ir jį išdėstyti taip:

„14) jis yra įgijęs šio Įstatymo 71 straipsnio 1 dalies 10 punkte, **140¹³ straipsnio 1 dalies 2 punkte arba 140¹³ straipsnio 3 dalies 2 punkte** nurodytą teisę;“

- Pakeisti 71 straipsnio 1 dalies 1 punktą ir jį išdėstyti taip:

„1) gyvendamas Lietuvos Respublikos institucijų paskirtose **laikino** apgyvendinimo vietoje **ar jo pasirinktoje gyvenamojoje vietoje**, sulaikymo vietose, pasienio kontrolės punktuose, tranzito zonose arba Valstybės sienos apsaugos tarnyboje, naudotis materialinėmis priėmimo sąlygomis;“

- Pakeisti 71 straipsnio 1 dalies 7 punktą ir jį išdėstyti taip:

„7) nemokamai gauti būtinąją medicinos pagalbą, psichologinę pagalbą ir socialines paslaugas Valstybės sienos apsaugos tarnyboje, Pabėgėlių priėmimo centre **laikino apgyvendinimo vietoje** ar kitoje apgyvendinimo vietoje, taip pat kitą Sveikatos sistemos įstatyme nurodytą valstybės laiduojamą (nemokamą) sveikatos priežiūrą;“

- Pakeisti 71 straipsnio 1 dalies 10 punktą ir jį išdėstyti taip:

„10) dirbti **arba imtis savarankiško užimtumo veiklos**, jeigu per **3** 6 mėnesius nuo prašymo suteikti prieglobstį pateikimo dienos Migracijos departamentas nepriėmė sprendimo dėl prieglobsčio Lietuvos Respublikoje suteikimo ne dėl prieglobsčio prašytojo kaltės;“

- Pakeisti 71 straipsnio 3 dalį ir ją išdėstyti taip:

„3. Prieglobsčio prašytojams, išskyrus ~~prieglobsčio prašytojus, dėl kurių priimamas Migracijos departamento sprendimas įleisti į Lietuvos Respubliką ir šis sprendimas dar nėra priimtas,~~ gyvenantiems Lietuvos Respublikos institucijų paskirtose laikino apgyvendinimo arba sulaikymo vietoje **ar jų pasirinktoje gyvenamojoje vietoje**, socialinės apsaugos ir darbo ministro ~~ir vidaus reikalų ministro~~ nustatyta tvarka kas mėnesį mokama 10 procentų valstybės remiamų pajamų dydžio pinigine pašalpa. Ši pašalpa mokama nuo prašymo gauti piniginę pašalpą ~~socialinės apsaugos ir darbo ministro ir vidaus reikalų ministro~~ nustatyta tvarka pateikimo dienos.“

- Pakeisti 71 straipsnio 8 dalį ir ją išdėstyti taip:

„8. ~~Teisę likti Lietuvos Respublikos teritorijoje turinčiam prieglobsčio~~ **Prieglobsčio** prašytojui, gyvenančiam Lietuvos Respublikos institucijų paskirtoje **laikino** apgyvendinimo arba sulaikymo vietoje, nevykdančiam pareigų, išvardytų šio straipsnio 4 dalies 4, ir 5 ~~ir 6~~ punktuose, ir (ar) nesilaikančiam ~~apgyvendinimo Lietuvos Respublikos institucijų paskirtose~~ **laikino** apgyvendinimo vietose **nustatytos** tvarkos, socialinės apsaugos ir darbo ministro ~~ir vidaus reikalų ministro~~ nustatyta tvarka gali būti apribotas arba nutrauktas, o nustačius šio straipsnio 6 dalyje nurodytas aplinkybes, – turi būti nutrauktas šio straipsnio 3 dalyje numatytos piniginės pašalpos mokėjimas.“

- Pakeisti 79 straipsnį ir jį išdėstyti taip:

„79 straipsnis. Prieglobsčio prašytojo apgyvendinimas Lietuvos Respublikoje

1. ~~Migracijos departamentas priima sprendimą dėl prieglobsčio prašytojo apgyvendinimo,~~ **Prieglobsčio prašytojai**, išskyrus atvejus, kai prieglobsčio prašytojas **prašytojus**, kurie yra sulaikytas **sulaikyti** arba ~~jam kuriems~~ skirta alternatyvi sulaikymui priemonė Lietuvos Respublikos įstatymų nustatyta tvarka, **apgyvendinami Priėmimą užtikrinančios įstaigos paskirtoje laikino apgyvendinimo vietoje.**

2. ~~Prieglobsčio prašytojai, išskyrus nurodytus šio Įstatymo 5 straipsnio 6 dalyje, laikinai apgyvendinami Valstybės sienos apsaugos tarnyboje arba Pabėgėlių priėmimo centre Prieglobsčio prašytojai gali būti apgyvendinami ir kitose apgyvendinimo vietose. Prieglobsčio prašytojui Migracijos departamento sprendimu Priėmimą užtikrinanti įstaiga gali būti leista leisti prieglobsčio prašytojui apsigyventi ir jo pasirinktoje gyvenamojoje vietoje, jeigu pats prieglobsčio prašytojas to pageidauja.~~

3. ~~Prieglobsčio prašytojų laikino apgyvendinimo Valstybės sienos apsaugos tarnyboje sąlygas ir tvarką nustato vidaus reikalų ministras, o laikino apgyvendinimo Pabėgėlių priėmimo centre~~ **laikino apgyvendinimo vietoje** sąlygas ir tvarką nustato socialinės apsaugos ir darbo ministras.

4. Nelydimas nepilnametis prieglobsčio prašytojas ~~vidaus reikalų ministro ir socialinės apsaugos ir darbo ministro nustatyta tvarka,~~ **suderinta su vidaus reikalų ministru,** apgyvendinamas pas pilnamečius giminaičius, atstovą arba ~~Pabėgėlių priėmimo centre~~ **laikino apgyvendinimo vietoje,** jeigu jo atstovas tam neprieštarauja. Sprendžiant dėl nelydimo nepilnamečio apgyvendinimo, atsižvelgiama į nepilnamečio nuomonę pagal jo amžių ir brandą.

5. Pažeidžiami asmenys ir jų šeimos nariai **apgyvendinami jų specialiuosius poreikius atitinkančioje laikino apgyvendinimo vietoje arba gali būti apgyvendinti kitose jų specialiuosius poreikius atitinkančiose** apgyvendinimo vietose, ~~atitinkančiose jų specialiuosius poreikius.~~ Pažeidžiamiems asmenims ~~Migracijos departamento sprendimu,~~ kai tai įmanoma, leidžiama apsigyventi su teisėtai Lietuvos Respublikos teritorijoje esančiu pilnamečiu artimuoju giminaičiu arba atstovu.

6. ~~Prieglobsčio prašytojų apgyvendinimo kitose apgyvendinimo vietose tvarką, reikalavimus tokioms apgyvendinimo vietoms ir prieglobsčio prašytojų priėmimo jose sąlygas, įskaitant materialinėms priėmimo sąlygoms užtikrinti skiriamų lėšų dydžius, nustato Lietuvos Respublikos Vyriausybė ar jos įgaliota institucija.“~~

- Pakeisti 114 straipsnio 2 dalį ir ją išdėstyti taip:

„2. Ilgiau kaip 48 valandoms užsienietis teismo sprendimu sulaikomas **laikino apgyvendinimo vietoje** ~~Valstybės sienos apsaugos tarnyboje.~~“

- Pakeisti 114 straipsnio 5 dalį ir ją išdėstyti taip:

„5. ~~Užsienietis negali būti sulaikomas ilgiau kaip 6 mėnesiams, išskyrus atvejus, kai jis nebendradarbiauja siekiant jį išsiųsti iš Lietuvos Respublikos (atsisako pateikti apie save duomenis, teikia klaidinančią informaciją ir pan.) arba negaunami reikiami dokumentai tokio užsieniečio išsiuntimui iš valstybės teritorijos įvykdyti. Šiais atvejais sulaikymo terminas gali būti pratęstas papildomam, ne ilgesniam kaip 12 mėnesių, laikotarpiui. Prieglobsčio prašytojų sulaikymas turi trukti kuo trumpiau ir ne ilgiau, negu būtina pagal atitinkamą šio Įstatymo 113 straipsnio 4 dalyje nustatytą sulaikymo pagrindą. Įstatymo 113 straipsnio 4 dalies 1, 2 ir 4 punkte nustatyti sulaikymo pagrindai nebetaikomi, jeigu atitinkamos procedūros nėra vykdomos taip rūpestingai, kaip reikalaujama.~~“

- [Atsižvelgus į aukščiau pateiktas pastabas, neteikiame pasiūlymų dėl konkrečių 114 straipsnio 6 dalies formuluočių]

- Pakeisti 114 straipsnio 7 dalį ir ją išdėstyti taip:

~~„7. Prieglobsčio prašytojų sulaikymas turi trukti kuo trumpiau ir ne ilgiau, negu būtina pagal atitinkamą šio Įstatymo 113 straipsnio 4 dalyje nustatytą sulaikymo pagrindą. Dėl pagrįstos išsiuntimo tikimybės nebuvimo pasibaigus užsieniečio, kurį siekiama grąžinti į užsienio valstybę ar išsiųsti iš Lietuvos Respublikos, sulaikymui, pakartotinai jį sulaikyti šio Įstatymo 113 straipsnio 2 dalyje nustatytu pagrindu galima tik jeigu iš esmės pasikeitė jo grąžinimui į užsienio valstybę ar išsiuntimui iš Lietuvos Respublikos reikšmingos aplinkybės, kai dėl tokio pasikeitimo atsiranda pagrįsta tikimybė grąžinti užsieniečių į užsienio valstybę ar išsiųsti užsieniečių iš Lietuvos Respublikos.“~~

- Pripažinti netekusia galios 115 straipsnio 2 dalies 5 punktą.

~~5) apgyvendinti užsieniečių Valstybės sienos apsaugos tarnyboje nustatant teisę judėti tik apgyvendinimo vietai priklausančioje teritorijoje.~~

- Pakeisti 115¹ straipsnį ir jį išdėstyti taip:

~~„115¹ straipsnis. Sulaikytų užsieniečių arba užsieniečių, kuriems skirta alternatyvi sulaikymui priemonė, laikinas apgyvendinimas~~

~~Užsieniečių, sulaikytų ilgiau kaip 48 valandoms, arba užsieniečių, kuriems skirta alternatyvi sulaikymui priemonė, laikino apgyvendinimo laikino apgyvendinimo vietoje Valstybės sienos apsaugos tarnyboje sąlygas ir tvarką nustato socialinės apsaugos ir darbo ministras, suderinus su vidaus reikalų ministru.“~~

- Pripažinti netekusiu galios 140⁸ straipsnį.

~~140⁸ straipsnis. Užsieniečių atvykimas į Lietuvos Respubliką ir laikinas jų apgyvendinimas~~

~~1. Užsieniečių buvimas tranzito zonose nelaikomas atvykimu į Lietuvos Respublikos teritoriją. Užsieniečių, pateikusių prašymą suteikti prieglobstį pasienio kontrolės punktuose, tranzito zonose ar šio Įstatymo 140¹² straipsnio 2 dalyje nurodytu atveju, iki priimamas sprendimas įleisti prieglobsčio prašytoją į Lietuvos Respubliką, o užsieniečių, kurie neteisėtai kirtę Lietuvos Respublikos valstybės sieną ir kurie nėra prieglobsčio prašytojai, 6 mėnesius nuo tokio užsieniečio užregistravimo Lietuvos migracijos informacinėje sistemoje dienos, buvimas šio straipsnio 3 dalyje nurodytose laikino apgyvendinimo vietose nelaikomas atvykimu į Lietuvos Respublikos teritoriją.~~

~~2. Jeigu užsienietis, būdamas pasienio kontrolės punkte, tranzito zonoje ar šio Įstatymo 140¹² straipsnio 2 dalyje nurodytu atveju, pateikia prašymą suteikti prieglobstį, Migracijos departamentas per 48 valandas nuo tokio prašymo pateikimo momento priima sprendimą įleisti prieglobsčio prašytoją į Lietuvos Respubliką, išskyrus prieglobsčio prašytojus, kuriems taikytinos šio Įstatymo 76 straipsnio 4 dalies arba 77 straipsnio 1 dalies nuostatos.~~

3. ~~Prieglobsčio prašytojus, pateikusius prašymus suteikti prieglobstį pasienio kontrolės punktuose, tranzito zonos ar šio Įstatymo 140¹² straipsnio 2 dalyje nurodytu atveju, iki priimamas sprendimas įleisti juos į Lietuvos Respubliką, Valstybės sienos apsaugos tarnyba laikinai apgyvendina pasienio kontrolės punktuose, tranzito zonos, Valstybės sienos apsaugos tarnyboje, Pabėgėlių priėmimo centre ar kituose apgyvendinimo centruose, apgyvendinimo vietose, apgyvendinimo patalpose, laikiname būste ar kitose tam pritaikytose vietose, nesuteikiant jiems teisės laisvai judėti Lietuvos Respublikos teritorijoje. Užsieniečius Užsieniečiai, kurie neteisėtai kirtu Lietuvos Respublikos valstybės sieną ir kurie nėra prieglobsčio prašytojai, ir užsieniečius, dėl kurių priimtas sprendimas nesuteikti prieglobsčio, iki bus įvykdytas galutinis sprendimas dėl užsieniečio grąžinimo ar išsiuntimo arba išduotas užsieniečio registracijos pažymėjimas, Valstybės sienos apsaugos tarnyba laikinai apgyvendina šioje dalyje nurodytose apgyvendinimo vietose, nesuteikiant jiems teisės laisvai judėti Lietuvos Respublikos teritorijoje. Pabėgėlių priėmimo centre pirmiausia apgyvendinami šioje dalyje nurodyti prieglobsčio prašytojai ir užsieniečiai, kurie yra pažeidžiami asmenys. Jeigu šioje dalyje nurodytiems prieglobsčio prašytojams ir užsieniečiams laikino apgyvendinimo vietose neteikiamos medicinos, socialinės, švietimo, maitinimo ir (ar) kitos paslaugos, psichologinė pagalba, prieglobsčio prašytojams ir užsieniečiams laikino apgyvendinimo vietos vadovo ar jo įgalioto asmens leidimu gali būti leista laikinai išvykti iš laikino apgyvendinimo vietų minėtoms paslaugoms gauti ar maisto produktams įsigyti, kai yra valdoma pasišalinimo iš laikino apgyvendinimo vietų rizika. Teikiant nurodytas paslaugas nepilnamečiams, prioritetas teikiamas jų suteikimui už laikino apgyvendinimo vietos ribų, kai yra valdoma pasišalinimo iš laikino apgyvendinimo vietos rizika.~~

4. ~~Šio straipsnio 3 dalyje nurodytų prieglobsčio prašytojų ir užsieniečių laikino apgyvendinimo šio straipsnio 3 dalyje nurodytose laikino apgyvendinimo vietose, išskyrus Pabėgėlių priėmimo centrą, sąlygas bei tvarką ir laikino išvykimo iš laikino apgyvendinimo vietų tvarką nustato vidaus reikalų ministras. Šio straipsnio 3 dalyje nurodytų prieglobsčio prašytojų ir užsieniečių laikino apgyvendinimo Pabėgėlių priėmimo centre sąlygas bei tvarką ir laikino išvykimo tvarką nustato socialinės apsaugos ir darbo ministras.~~

5. ~~Jeigu per įvestos karo padėties, nepaprastosios padėties, taip pat paskelbtos ekstremaliosios situacijos dėl masinio užsieniečių antplūdžio laikotarpį ir 28 dienas po jo pabaigos, tačiau ne ilgiau kaip per 6 mėnesius nuo užsieniečio užregistravimo Lietuvos migracijos informacinėje sistemoje dienos, nebuvo priimtas galutinis sprendimas dėl prieglobsčio prašytojo, laikinai apgyvendinto šio straipsnio 3 dalyje nurodytose laikino apgyvendinimo vietose, teisinės padėties, Migracijos departamentas priima sprendimą įleisti tokį prieglobsčio prašytoją į Lietuvos Respubliką ir apgyvendinti jį šio straipsnio 3 dalyje nurodytose laikino apgyvendinimo vietose.~~

6. ~~Jeigu Migracijos departamentas, priimdamas šio straipsnio 2 dalyje nurodytą sprendimą įleisti prieglobsčio prašytoją į Lietuvos Respubliką, nustato, kad būtina patikrinti užsieniečio tapatybę ir (arba) pilietybę arba yra šio Įstatymo 113 straipsnio 5 dalies 2, 3, 4 ar 9 punktuose nurodytų aplinkybių, o priimdamas šio straipsnio 5 dalyje nurodytą sprendimą įleisti prieglobsčio prašytoją į Lietuvos Respubliką, kad yra šio Įstatymo 113 straipsnio 5 dalies 1, 6–11 punktuose nurodytų aplinkybių, Migracijos departamentas kartu priima sprendimą prieglobsčio prašytoją apgyvendinti šio straipsnio 3 dalyje nurodytose laikino apgyvendinimo vietose, nesuteikiant jam teisės laisvai judėti Lietuvos Respublikos teritorijoje. Užsieniečio teisės laisvai judėti Lietuvos Respublikos teritorijoje šio straipsnio 2 dalyje nurodytu atveju ribojimas negali būti taikomas ilgiau kaip 2~~

mėnesius, o šio straipsnio 5 dalyje nurodytu atveju – ilgiau kaip 6 mėnesius nuo sprendimo priėmimo dienos. Jeigu yra šio Įstatymo 113 straipsnio 4 dalies 3, 4 ar 5 punkte nurodytas sulaikymo pagrindas, Valstybės sienos apsaugos tarnyba kreipiasi į teismą dėl prieglobsčio prašytojo sulaikymo ar alternatyvios sulaikymui priemonės taikymo.

7. Jeigu per įvestos karo padėties, nepaprastosios padėties, taip pat paskelbtos ekstremaliosios situacijos dėl masinio užsieniečių antplūdžio laikotarpį ir 28 dienas po jo pabaigos, tačiau ne ilgiau kaip per 6 mėnesius nuo užsieniečio, kuris neteisėtai kirtu Lietuvos Respublikos valstybės sieną ir kuris nėra prieglobsčio prašytojas, užregistravimo Lietuvos migracijos informacinėje sistemoje dienos, neįvykdomas galutinis Migracijos departamento ar Valstybės sienos apsaugos tarnybos sprendimas dėl užsieniečio grąžinimo ar išsiuntimo, Valstybės sienos apsaugos tarnyba, nustačiusi, kad yra šio Įstatymo 113 straipsnio 5 dalyje nurodytos aplinkybės, priima sprendimą apgyvendinti jį šio straipsnio 3 dalyje nurodytose laikino apgyvendinimo vietose, nesuteikiant jam teisės laisvai judėti Lietuvos Respublikos teritorijoje, šis teisės laisvai judėti Lietuvos Respublikos teritorijoje ribojimas negali būti taikomas ilgiau kaip 6 mėnesius nuo šio sprendimo priėmimo dienos. Jeigu Valstybės sienos apsaugos tarnyba nenustatė šio Įstatymo 113 straipsnio 5 dalyje nurodytų aplinkybių ir nepriėmė sprendimo apgyvendinti užsieniečių laikino apgyvendinimo vietose, nesuteikiant jam teisės laisvai judėti Lietuvos Respublikos teritorijoje, bet yra šio Įstatymo 113 straipsnio 1 dalyje nurodyti sulaikymo pagrindai, Valstybės sienos apsaugos tarnyba kreipiasi į teismą dėl užsieniečio sulaikymo ar alternatyvios sulaikymui priemonės taikymo.

8. Jeigu šio straipsnio 6 dalyje nurodyti prieglobsčio prašytojai teismo nesulaikomi ar jiems alternatyvi sulaikymui priemonė neskiriama, taip pat pasibaigus sulaikymui ar alternatyviai sulaikymui priemonei, prieglobsčio prašytojai Migracijos departamento sprendimu apgyvendinami šio Įstatymo 79 ir 140¹⁶ straipsniuose nustatyta tvarka.

9. Skundas dėl šio straipsnio 6 ir 7 dalyse nurodytų sprendimų apgyvendinti šio straipsnio 3 dalyje nurodytose apgyvendinimo vietose, nesuteikiant teisės laisvai judėti Lietuvos Respublikos teritorijoje, gali būti paduotas apylinkės teismui pagal užsieniečio buvimo vietą arba kitam artimiausiam užsieniečio buvimo vietai apylinkės teismui per 14 dienų nuo sprendimo įteikimo dienos. Priimtas apylinkės teismo sprendimas skundžiamas ir skundas nagrinėjamas šio Įstatymo 117 straipsnyje nustatyta tvarka.

10. Šio Įstatymo 5 straipsnio 2, 3, 4, 6, 7, 8 ir 9 dalių nuostatos dėl užsieniečių atvykimo į Lietuvos Respubliką netaikomos.

- Pakeisti 140¹⁹ straipsnio 1 dalį ir ją išdėstyti taip:

„1. Alternatyvios sulaikymui priemonės yra:

- 1) nurodytos šio Įstatymo 115 straipsnio 2 dalies 1, 2 ir 3 punktuose;
- 2) užsieniečio apgyvendinimas Valstybės sienos apsaugos tarnyboje **laikino apgyvendinimo vietoje** ar kitoje tam pritaikytoje vietoje netaikant judėjimo laisvės apribojimų;
- 3) užsieniečio apgyvendinimas Valstybės sienos apsaugos tarnyboje ar kitoje tam pritaikytoje vietoje nustatant teisę judėti tik apgyvendinimo vietai ar kitai pritaikytai vietai priklausančioje teritorijoje.“